

Redaktör: Rolf Hansson, rolf.hansson@di.se, tel 08-573 651 22

Det råder ingen brist på unga entreprenörer med fantastiska idéer. Men de behöver kapital för att utvecklas.

Nu får 30 nystartade teknikbolag möjlighet att mingla med riskkapitalister och affärsänglar på Innovation & Technology-mässan i Kista i början på nästa månad.

Ett av dem är nybildade Exos, som vill lansera sin patenterade fiskrensningssmaskin på världsmarknaden.

AV JENNY ASKÅKER

jenny.askaker@di.se, 08-573 650 82

LAXBENSURPLOCKARE. Anders Tärnström, till vänster, och Kari Koljonen på Exos har ägnat de tre senaste åren åt

Unga teknikbolag

UPPSLALA

■ I en anonym lagerlokal i ett industriområde i Uppsala står världens snabbaste maskin för laxbensurplockning.

Det tror i alla fall dess "pappor", Kari Koljonen och Anders Tärnström på Exos, som ägnat de tre senaste åren åt att ta fram prototypen.

"Förra veckan satte vi nog världsrekord. På 3,2 sekunder rensade vi en hel lax", säger Anders Tärnström stolt och visar hur klaffarna i den i huvudsak mekaniska maskinen drar ur fiskbenen i en rät linje.

Ökad kvalitet

Tänkta användare av apparaten är förädlingsbolag inom fiskindustrin. Enligt Anders Tärnström har fiskföretagen mycket att vinna på att byta ut sin nuvarande benurplockare mot en Exosvariant. Förutom snabbheten rör det sig om ökad kvalitet, där mindre fiskkött går förlorat och inga ben missas i rensningen.

Men viktigast av allt är att Uppsalaföretaget har hittat ett sätt som gör att benen kan dras ur fiskroppen i ett tidigt skede i dess likstelhetsprocess.

För att förstå hur det fungerar måste man veta att fiskfilén blir allt hårdare, och därmed mer svårplockad, de första 30 timmarna efter avlivandet. Därefter kommer mjukheten gradvis tillbaka, och benen blir åter lättare att dra ur.

"I dag finns det inga maskiner på marknaden som kan plocka ben ur fisk förrän den varit död i två dygn. Det gör att urbanad fisk i saluhallar och butiker är betydligt äldre än till exempel kyckling, som bara har någon dag på nacken när den läggs ut i diskarna", säger Kari Koljonen.

Han är uppfinnaren av de två kompanjonerna och har troligtvis längst erfarenhet i Sverige av fiskbensrensning. I hela 19 år har han jobbat med frågan, först genom arbetet med att ta fram en handhållen maskin för mindre fiskindustrier.

Tidsvinst på två dygn

"Den nya modellen vänder sig till större industrier och bygger på en helt annan teknik. Den kan plocka ben under ett tidsintervall på noll till tolv timmar efter fiskens död", säger han.

Anders Tärnström, som är företagsledaren av de två, förtydligar:

"Vi kan alltså erbjuda våra kunder en tidsvinst på två dygn. Den kan de antingen använda för att leverera färskare livsmedel eller för att expandera sin geografiska yta. Speciellt blir tidsvinsten uppenbar när fisk odlas i damm och vår maskin kan stå i direkt anslutning."

Totalt har det kostat Exos närmare 10 miljoner kronor att ta fram benplockarmaskinen.

Inget riskkapital hittills

Finansiering har skett genom egna pengar och arbetstid, bidrag från Nutek, Almi och Fiskeriverket samt lån från Almi och från banken. Inget riskkapital har tagits in – ännu.

"Vi har gnetat på och främst levt på vinsten från försäljning av de handhållna maskinerna och min egen konstruktionsbyrå, som jag driver vid sidan av. Det är bondeekonomi: Man gör inte av med kronan innan man tjänat den", säger Anders Tärnström.

Men för att ta klivet ut på världsmarknaden näste Exos tänka om. Kompanjonerna räknar som bäst på om, och i så fall hur mycket, externt kapital som behövs för en kraftfull lansering på flera marknader.

"Vi fick påstötningar från ett tiotal investerare i samband med mässan och öppnade i och med det upp för externt kapital."

KRIM TALIA, VD FÖR NANOLOGICA

att ta fram en prototyp som benar ur lax rekordsnabbt. FOTO: CLAES-GÖRAN FLINCK

VIDEOREDIGERING. På videoredigeringsajten Jaycut, med 10 000 användare från 157 länder, går det att redigera och ljudsätta film i ett enkelt och smart webbgränssnitt. Från vänster: Patrick Andersen, Karl Palmskog, Gustav Broberg, Andreas Harju och Jonas Hombert liggande. FOTO: JACK MIKRUT

ENERGIEFFEKTIV VENTILATION. Rehacts vd Svante Bengtsson och medgrundaren Staffan Masthög fick tidigare i denna månad pris för bästa miljöinnovation i den ansedda entreprenörstävlingen Venture Challenge i San Diego. FOTO: JACK MIKRUT

SOLENERGI. Arontis tillverkar reflektorer som koncentrerar solljuset till solceller. Johan Nilsson tillsammans med Joakim Byström. FOTO: ANDERS LÖVGREN

RÖRLIG ANTENN. Hulu tillverkar modem med rörlig antenn som automatiskt hittar bäst mottagning. Patrick Lund och Maurizio Hublitz är grundare. FOTO: JACK MIKRUT

Di FAKTA

30 uppstickare möter riskkapitalet

- Av bolagen är tio verksamma inom it och telekom, nio inom miljöteknik, åtta inom medicinsk teknik, två inom materialteknik och en inom produktionsteknik.
- **Adicast Systems**, Kista
- **Arontis Solar Concentrator**, Härnösand
- **Bioservo Technologies**, Stockholm
- **Byteactive**, Kista
- **Excillum**, Stocksund
- **Exos**, Uppsala
- **Faun**, Täby
- **G-coder Systems**, Mölnlycke
- **Hulu**, Kista
- **Jaycut**, Stockholm
- **Jump & Joy**, Nacka
- **Mantex**, Kista
- **Movinto Fun**, Kista
- **My FC AB**, Stockholm
- **Oculusal**, Stockholm
- **Organo Click**, Stockholm
- **Paper Plat**, Arsta
- **Peerialism**, Stockholm
- **Plagazi**, Stockholm
- **Polymer Factory**, Nacka
- **Quviq**, Sävedalen
- **Rehact**, Enskede
- **Ridgeview Instruments**, Uppsala
- **Scint-X**, Kista
- **Sensic**, Stockholm
- **Soottech**, Göteborg
- **Squace**, Stockholm
- **Vibrosense Dynamics**, Malmö
- **Xbrane Bioscience**, Stockholm
- **Zebor Technology**, Stockholm

möter riskkapitalet

”Det kostar mycket att marknadsföra sig, speciellt som vi måste vara globala från första dagen. Laxfångsten i Sverige är så liten att vi har sagt att våra huvudmarknader är Norge, Finland, Danmark, England, Nederländerna och Chile”, säger Anders Tärnström.

Han uppskattar den totala världsmarknaden för laxurplockare till 1 miljard kronor fördelat på 1 000 maskiner som var och en säljs för omkring 1 miljon kronor och med en vinstmarginal på knappt 30 procent.

Ökat intresse för mässan

”Målet är att äga halva marknaden om fem år”, säger Anders Tärnström.

Med sådana ambitioner känns det som om det blir nödvändigt med riskkapital.

”Ja, så är det nog”, medger han.

I början av maj bär det i väg till Kista utanför Stockholm och mässan Innovation & Technology, som arrangeras för fjärde året i rad av Stockholm Innovation & Growth, Sting och Kungliga Tekniska högskolan. Där får Exos och 29 andra utvalda unga teknikföretag chans att visa upp sig för affärsänglar och riskkapitalbolag.

Enligt Jessica Stark, pressansvarig på ar-

rangörsorganisationen, finns alla möjligheter för drivna entreprenörer att under mötet etablera bra kontakter. Förra året kom ett sjuttioal investerare, bland annat representanter från riskkapitalbolagen Creandum, Eqvitec, Pod Venture, Industrifonden och SEB Venture. Bland besökande affärsänglar fanns it-entreprenörerna Katarina Bonde och Jane Walerud.

Hur mycket kapital som investerats som en konsekvens av mässan är inte känt. Där emot tyder en rundringning som Sting gjort bland en tredjedel av förra årets deltagare på att många tyckte att mässan var givande.

”70 procent uppgav att evenemanget bidrog till att de fick värdefulla kontakter med investerare. Cirka 60 procent anser att intresset för bolaget generellt har ökat sedan de ställdes ut”, säger Jessica Stark.

Höjde värdet på bolaget

En av deltagarna är materialutvecklingsföretaget Nanologica.

”Vi fick påstötningar från ett tiotal investerare i samband med mässan och öppnade i och med det upp för externt kapital”, säger företagets vd Krim Talia. Han vill dock inte

uppges hur mycket externt kapital bolaget tagit in, eller från vem.

Inte heller Exos lär bli utan erbjudanden. Anders Tärnström berättar att företaget redan för två år sedan kontaktats av affärsänglar, men då valde han att tacka nej.

”Det höjer värdet på bolaget att ha en färdig produkt att presentera och kunna berättat om försäljningen redan är i gång. Nu har vi i alla fall den pusselbiten på plats”, säger han.

Torsken står i tur

Förutom att marknadsföra laxbenurplockaren vill han och Kari Koljonen använda eventuellt riskkapital till att utveckla flera benplockarmaskiner för andra fisksorter.

”Vi har fått en del förfrågningar, men än så länge slagit ifrån oss. Vi började med laxen eftersom benen sitter mer lättillgängligt än i vit fisk”, säger Anders Tärnström.

Men mängden torsk som förvandlas till livsmedel är fem gånger så stor som mängden lax, och marknaden lockar.

”Ja, torsk blir nog nästa business”, säger Anders Tärnström.

Kari Koljonen nickar. □

Di FAKTA

Innovation & Technology-mässan

- **Innovation & Technology-mässan** anordnas av Sting, Stockholm Innovation & Growth, KTH och Ny Teknik.
- **Sting ägs av stiftelsen Electrum**. Bakom stiftelsen står Stockholms stad, KTH, Ericsson, ABB, forskningsinstitutet i Kista samt Kista Science City, Företagsgrupp och Kista Science City Fastighetsägare.

Följande krav ställs på utställande företag:

- ▶ Teknikbolaget utvecklar egna produkter baserade på en teknisk innovation.
- ▶ Ej äldre än fyra år och ej mer än 1 Mkr i omsättning de senaste året.
- ▶ Entreprenörgrundat med grundaren kvar i organisationen.

Mässan hålls den 8 maj i Kista och anordnas i år för fjärde året i rad.